

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1009/2022
21.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Бојовић, адвокат из ..., против туженог Република Србија – Завод за заштиту природе Србије, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Војкан Симић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и исплати, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3313/20 од 11.06.2021. године, у седници одржаној 21.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3313/20 од 11.06.2021. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 655/16 од 13.03.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништаво и да не производи правно дејство решење туженог ... од ...2015. године о отказу уговора о раду. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати на име накнаде штете због изгубљене зараде, новчане износе за период, у висини и каматом као у њеном садржају. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да у корист тужиоца уплати доприносе за обавезно социјално осигурање надлежном фонду ПИО за период из става другог изреке, обрачунате према прописима важећим на дан уплате, на месечну основицу у одговарајућим износима из става другог изреке. Ставом четвртим изреке, одбачена је тужба у делу у коме је тражено да се обавезе тужени да за тужиоца уплати припадајуће порезе за период из става другог изреке, обрачунате према прописима важећим на дан уплате, на месечну основицу у одговарајућим износима из става другог изреке. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужени да му исплати на име посебне накнаде штете због незаконитог отказа износ од 1.012.331,10 динара, са законском затезном каматом почев од дана доношења првостепене одлуке до исплате. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 220.097,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3313/20 од 11.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом, трећем и шестом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је на основу уговора о раду од 18.06.2013. године засновао радни однос код туженог на неодређено време почев од 01.07.2013. године на радном месту ... Сектора за ..., у звању ... Одлуком Владе РС о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, јавних служби, систему АП Војводине и локалне самоуправе за 2015. годину код туженог је утврђен максимални број запослених – 62. Одлуком туженог бр. 01 004-63/10 од 01.02.2016. године о утврђивању броја запослених за чијим радом је престала потреба утврђено је да је престала потреба за радом осам запослених код туженог и да је потребно спровести поступак решавања вишка запослених у поступку и на начин одређен законом, уговором о раду и општим или појединачним актом туженог, а да ће запосленима престати радни однос уз исплату отпремнине у року од 30 дана од дана престанка радног односа. Решењем туженог од 05.02.2016. године тужиоцу, запосленом на радном месту помоћника директора Сектора за правне, финансијске и опште и послове, отказан је уговор о раду од 18.06.2013. године, услед престанка потребе за обављањем послова које је обављао, због економских и организационих промена које су наступиле доношењем Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, и да му радни однос престаје даном достављања решења. Тужиоцу је утврђено право на исплату отпремнине у износу од 474.261,70 динара, као и да му се иста исплати најкасније у року од 30 дана од дана престанка радног односа. У образложењу оспореног решења је наведено да је Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, јавних служби, систему АП Војводина и локалне самоуправе за 2015. годину утврђено да тужени може имати максимални број запослених на неодређено време - 62, а који број је мањи од броја запослених код туженог, због чега је тужени имао обавезу спровођења рационализације у складу са законом. Доношењем новог Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места туженог од 18.01.2016. године извршене су организационе промене и промењена је структура основних организационих јединица код туженог, тако што су укинута, као и радно место помоћник директора, чиме је престала потреба за радом тужиоца. Тужени је 09.02.2016. године поднео захтев за одобравање средстава за исплату отпремнине Министарству пољопривреде и заштите животне средине и Министарству државне управе и локалне самоуправе, за осам лица

која су вишак код туженог, између осталих и за тужиоца. Међу странкама није било спорно да је тужиоцу отпремнина исплаћена 15.05.2016. године, након подношења тужбе. Висина изгубљене зараде утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужиоцу отказ дат незаконито, јер му отпремнина није исплаћена у року од 30 дана од дана престанка радног односа, сагласно члану 22. став 3. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, с обзиром да је тужиоцу након што му је оспореним решењем услед економских и организационих промена престао радни однос 12.02.2016. године тужени исплатио отпремнину тек 15.05.2016. године, након подношења тужбе (15.03.2016. године) и истека законског рока од 30 дана од дана престанка радног односа. Чињеница да се тужени обратио надлежном министарству захтевом за одобравање средстава за исплату отпремнине 09.02.2016. године, пре него што је тужилац примио оспорено решење од 05.02.2016. године је без значаја, јер је законска обавеза туженог била да тужиоцу исплати отпремнину у року од 30 дана од дана престанка радног односа. Поступак обезбеђивања средстава за исплату отпремнине и других накнада, по налажењу нижестепених судова није и не може бити од утицаја на обавезу послодавца да запосленом исплати отпремнину односно обавезу туженог да тужиоцу исплати отпремнину у складу са законом, односно у року прописаном законом. Нижестепени судови су обавезали туженог да тужиоцу накнади штету на име изгубљене зараде за период од престанка радног односа код туженог 13.02.2016. године до 31.12.2019. године, сматрајући да тужилац има право на изгубљену зараду коју би остварио да није било незаконитог отказа уговора о раду, а чију висину је утврдио на основу налаза и мишљења судског вештака економско финансијске струке. С тим у вези, нижестепени судови су обавезали туженог да на износ изгубљене зараде уплати за тужиоца надлежном фонду ПИО припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање, односно доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, сматрајући да је у том делу тужбени захтев довољно опредељен.

Према члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 64/17), запосленом може да престане радни однос, ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбом члана 158. став 1. истог закона прописано је да послодавац исплату отпремнине врши пре отказа уговора о раду.

Наведена законска одредба је инперативне природе и њена примена не зависи од воље послодавца или запосленог. Обавеза послодавца да пре намераваног отказа запосленом за чијим радом је престала потреба исплати отпремнину представља услов за законитост отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Намена отпремнине је да се запосленом обезбеди финансијска подршка у периоду између престанка једног и почетка другог радног односа и зато је битно да се тужиоцу исплати отпремнина пре престанка радног односа. Ова обавеза послодавца је неутуђиво, Уставом зајемчено право запосленог за случај престанка радног односа односно због престанка потребе за његовим радом. Међутим, у конкретном случају има се применити одредба члана 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору која регулише престанак радног односа уз исплату отпремнине, запосленом који је утврђен као вишак, односно запосленом за чијим

радом је престала потреба услед рационализације предвиђене предметним законом и с тим у вези тужилац има право на исплату отпремнине због престанка потребе за његовим радом, с тим што се отпремнина исплаћује у року од 30 дана од дана престанка радног односа, што значи да је обавеза туженог, као послодавца била да тужиоцу исплати отпремнину у року од 30 дана од престанка радног односа. Тужиоцу је престао радни однос 12.02.2016. године, док му је тужени исплатио отпремнину тек 15.05.2016. године, након подношења тужбе од 15.03.2016. године и истека законског рока од 30 дана од дана престанка радног односа, стога су нижестепени судови правилно закључили да је оспорено решење туженог незаконито и правилно одлучили када су усвојили његов захтев и поништили оспорено решење туженог као незаконито.

С обзиром на то да је утврђено да је тужиоцу незаконито престао радни однос, правилно су нижестепени судови обавезали туженог да тужиоцу накнади штету у висини изгубљене зараде за спорни период и за уплату доприноса правилном применом члана 191. Закона о раду.

Неоснован је ревизијски наводи туженог да решење о отказу не може бити незаконито, јер се кашњење у исплати не може приписати у пропуст или кривицу туженог, јер је у законском року поднео надлежном министарству захтев за исплату отпремнине тужиоцу 09.02.2016. године, у складу са оредбама Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Наводи су неосновани, јер законска одредба, којом је послодавац у обавези да изврши исплату отпремнине у овом случају у року од 30 дана од дана престанка радног односа тужиоца, је императивне природе и њена примена не зависи од воље послодавца или запосленог, па је стога без утицаја чињеница да се тужени обратио надлежном министарству пре доношења решења о отказу уговора о раду односно пре престанка радног односа тужиоца. Стога кашњење у исплати отпремнине је пропуст туженог, а не надлежног министарства, без обзира што је тужени у законском року поднео надлежном министарству захтев за исплату отпремнине тужиоцу.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић